

PASTABOS APIE TAUTIŠKIAUSIĄ TRIEILĮ

Trieilium „devynios žolės/ vainikėlis ant galvos/ saulelė šoka“ gražiai įprasminama svarbiausia vasaros šventė Joninės. Kaip ir klasikiniame haiku, tekste skiriamos dvi temos. Viena tema užkoduota paprastame, bet talpiame žodžių junginyje „saulelė šoka“. Lietuvių liaudis pastebėjo, kad saulė šoka trumpiausią metų naktį, kada vyksta vasaros saulėgrįža. Saulė tada pasiekia aukščiausią savo kelionės tašką dangaus skliaute ir 2 – 3 paras stovi vietoje. Saulės kelionė tarsi traukia aukštyn visas gyvybines jėgas. Iki Joninių augalai auga, veši, bujoja, jie prisipildo gyvybinių jėgų, reikalingų žydėjimui, būsimiesiems vaisiams, sėkloms, derliui subrandinti. Saulė stovi tarsi laukdama, kol visos gyvybinės jėgos susirinks kartu, pasieks virsmo tašką ir versis į brandą, nokimą, nykimą. Simboliškai tai panašu į kalną, kada laikas iki Joninių yra tarsi kopimas į kalną, o po Joninių – nesustabdomas ritimasis žemyn. Saulės stovėjimą aukščiausiam dangaus taške mūsų liaudis pavadino „šokimu“. Tai rodo, kad mūsų protėviai atidžiai stebėjo gamtos reiškinius. Kadangi tuo metu būna trumpiausia naktis, saulė teka labai anksti. Auštant atmosferoje esantys oro sluoksniai būna įkaitę skirtingai (per trumpą naktį jie nespėja atšalti) ir žiūrint į ties horizonto linija tekančią saulę stebimas ypatingas optinis reiškinys – atrodo, kad tik pakilusi saulė ima leistis žemyn. Per keletą minučių ji gali pakilti ir nusileisti kelis kartus tarsi šoktų. Šis šokis tarsi ragina augalus stiebimuisi į viršų, augimui, veržimuisi į saulę.

Antroji tema yra žemiškesnė. Ir kalba apie, atrodo, daug paprastesnius dalykus – vainikėlio pynimą iš žolių. Prisimindami pirmąją temą, pastebime, kad vainikėlis ant mergelės galvos yra apvalus kaip saulė ir savyje talpina tyrumo, skaistumo, šviesumo, jaunumo, šviežumo prasmes. Mergelės–saulelės įvaizdis dažnas mūsų liaudies dainose. Joninių metu pinamas vainikėlis yra nepaprastas – į jį supinamos ne bet kokios žolės, o tos, kurias moterys ir merginos surenka kupoliaujant. Nors tuo metu žydi beveik visos gydomosios žolelės, atskiruose Lietuvos regionuose į kupoles rišdavo septynias, devynias ar dvylika tose vietose dažniausiai randamas žoles, kurios buvo sklidinios gyvybinių syvų. Tokie vainikėliai mergelėms pridudavo ne tik grožio, bet ir jėgos, tvirtumo, sergėdavo nuo ligų ir negandų. Ypatingą gyvybinę galią turėjo gėrimas, pagamintas iš trijų, po devynias skirtingas žoles turinčių kupolių. Įdomu pastebėti, kad japoniškoje kultūroje skiriamos septynios pavasario ir septynios rudens žolės, kurios irgi naudojamos gydymui.

Klasikiniame haiku naudojamas laikinumo – amžinumo estetinis principas (jap. *fūeki ryūko*), kuris gražiai atsiskleidžia ir šiame trieilėje. Amžina tai, kad, nepriklausomai nuo mūsų, visada ateis laikas saulei šokti ir žolei žydėti. Laikinumas – vainikėlis ant galvos. Jo gyvenimas – tik viena vasaros naktis. Platesne prasme – mūsų jaunystė. Amžinybės akimirkoje - tai tik mirksnis.

Trieilio autorius per kasdieniškus, aiškius, visiems suprantamus simbolius praveria vartus į archajiškus, mūsų tautiškumą formavusius gamtos reiškinių sudvasintus klodus. Tikiu, kad jie glūdi mūsų pasąmonėje ir kartas nuo karto prasiskleidžia netikėčiausiose situacijose, tik svarbu juos mokėti perskaityti.